

WYROBY BUDOWLANE Z ZAKRESU INŻYNIERII SANITARNEJ W ROZUMIENIU PRZEPISÓW POLSKIEGO PRAWA BUDOWLANEGO

1. Wprowadzenie

Dyrektywa dotycząca wyrobów budowlanych w odróżnieniu od innych dyrektyw nowego podejścia wymagania, podstawowe stawia obiektom budowlanym, które przeniesiono do ustawy z 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane z późniejszymi zmianami (Dz. U. z 2003 r.; Nr 207, poz. 2016). Wymagania te zostały zapisane w artykule 5 ustawy i określone są w odniesieniu do obiektów budowlanych a dotyczą:

1. bezpieczeństwa konstrukcji,
2. bezpieczeństwa pożarowego,
3. bezpieczeństwa użytkowania,
4. odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych oraz ochrony środowiska,
5. ochrony przed hałasem i drganiami,
6. oszczędności energii i odpowiedniej izolacyjności przegród.

Ustawa o wyrobach budowlanych w następujący sposób definiuje: **wyrób budowlany – należy przez to rozumieć rzecz ruchomą, bez względu na stopień jej przetworzenia, przeznaczoną do obrotu, wytworzoną w celu zastosowania w sposób trwały w obiekcie budowlanym, wprowadzoną do obrotu jako wyrób pojedynczy lub jako zestaw wyrobów do stosowania we wzajemnym połączeniu stanowiącym integralną całość użytkową i mającą wpływ na spełnienie wymagań podstawowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane.**

Wymagania podstawowe stawiane obiektom określają jakie niezbędne cechy wyrobów budowlanych, pozwolą na zamierzone zastosowanie w obiekcie budowlanym, aby ostatecznie obiekt spełniał wymagania określone w dyrektywie 89/106/EWG.

Zależność pomiędzy wymaganiami podstawowymi dla obiektów budowlanych, a ustaleniami technicznymi dla wyrobów, zostały określone poprzez dokumenty interpretacyjne [1]

W przypadku dyrektywy 89/106/EWG standardowe elementy nowego podejścia oparte są na następujących założeniach [1]:

- wyroby budowlane wprowadzone na rynek UE muszą „nadawać się do zamierzonego stosowania”, to znaczy mieć takie cechy, żeby obiekty do budowy, których zostaną użyte, spełniały wymagania podstawowe,
- cechy wyrobów, zapewniające spełnienie wymagań podstawowych przez obiekty budowlane muszą być zgodne z europejskimi specyfikacjami technicznymi, uznanymi za zharmonizowane z dyrektywą,
- zgodność wyrobu ze zharmonizowaną specyfikacją techniczną musi być potwierdzona odpowiednią procedurą zaświadczenia o zgodności wyrobu,
- producent, który przeprowadził przewidzianą dla wyrobu procedurę oceny zgodności

- umieszczenie oznakowania CE na wyrobie, wskazujące, że wyrób „nadaje się do zamierzonego stosowania” i upoważnia producenta do wprowadzenia wyrobu do obrotu na rynek Unii Europejskiej

Komisja Europejska ustaliła listę wyrobów budowlanych, które mają istotne znaczenie dla spełnienia wymagań podstawowych i opublikowała serie mandatów, a następnie na ich podstawie decyzji, które opublikowano w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. W tych dokumentach Komisja określa system stosowanej oceny zgodności dla grup wyrobów, które w zależności od ich wpływu na spełnienie wymagań podstawowych i zastosowania mogą się znacząco różnić w zakresie wymagań stawianych systemowi oceny zgodności, nawet dla tej samej grupy wyrobów.

Ustalenia Komisji Europejskiej są następnie przenoszone do zharmonizowanych norm (hEN) wyrobów lub ETAG-ów (wytycznych do udzielania europejskich aprobat technicznych) i dalej do europejskich aprobat technicznych (ETA).

Omawiane powyżej ustalenia dyrektywy 89/106/EWG zostały przeniesione do Polskiego prawa. Lista wyrobów budowlanych, które podlegają ustawie o wyrobach budowlanych jest równoznaczna z rzeczowym wykazem mandatów Komisji Europejskiej, który został opublikowany w obwieszczeniu Ministra Infrastruktury z dnia 5 lipca 2004 r. w sprawie wykazu mandatów udzielonych przez Komisję Europejską na opracowanie europejskich norm zharmonizowanych oraz wytycznych do europejskich aprobat technicznych, wraz z zakresem przedmiotowym tych mandatów (M. P. Nr 32, poz. 571). Oznacza to również, że wyroby te podlegają systemom oceny zgodności określonym w dyrektywie. Ustawodawca przewidział, że dla uproszczenia krajowego systemu oceny zgodności będzie on maksymalnie zbliżony do „systemu europejskiego”. Założenie to pozwala cały system funkcjonowania atestacji zgodności w Polsce traktować praktycznie w ten sam sposób jak w „systemie europejskim”.

Różnice polegać będą na faktach:

- ***stosowania specyfikacji technicznych wyrobów norm lub aprobat technicznych:***
  - krajowych norm wyrobu lub aprobat technicznych oraz specyfikacji zharmonizowanych (system krajowy),
  - europejskich norm zharmonizowanych wyrobów lub europejskich aprobat technicznych (system europejski),
- ***jeśli wymaga tego procedura oceny zgodności, udział strony trzeciej będzie polegać na:***
  - prowadzeniu badań typu przez akredytowane laboratorium badawcze i/lub udział w procedurze certyfikacji akredytowanej jednostki certyfikującej w procedurze oceny zgodności i oznakowania znakiem budowlanym (system krajowy),
  - prowadzeniu badań typu przez laboratoria notyfikowane, jeśli to jest wymagane w zharmonizowanych specyfikacjach technicznych i/lub udział notyfikowanej jednostki certyfikującej, gdy to konieczne w procedurze oznakowania CE.

2. Specyfika systemów oceny zgodności wyrobów budowlanych

Podstawowe metody, jakie zostały określone w zakresie systemów oceny zgodności wyrobów budowlanych to [2,3]:

- 1) wstępne badanie typu prowadzone przez producenta lub upoważnioną jednostkę,
- 2) zakładowa kontrola produkcji,
- 3) wstępna inspekcja zakładu i zakładowej kontroli produkcji przez upoważnioną jednostkę,
- 4) ciągły nadzór, ocena i akceptacja zakładowej kontroli produkcji przez upoważnioną jednostkę,
- 5) badanie próbek pobranych w zakładzie, prowadzone przez producenta lub upoważnioną jednostkę, zgodnie z ustalonym planem badania,
- 6) badania sondażowe (auditowe) próbek pobranych w zakładzie, na rynku lub na placu budowy, prowadzone przez upoważnioną jednostkę.

Ad.1) Wstępne badanie typu wyrobu występuje we wszystkich systemach atestacji zgodności [4]:

1. Wstępne badanie typu (ITT) jest pełnym zestawem badań lub innych procedur opisanych w zharmonizowanych specyfikacjach technicznych; określa ono właściwości użytkowe próbek wyrobu reprezentatywnych dla jego typu.
2. Wstępne badanie typu weryfikuje zgodność wyrobu ze zharmonizowaną specyfikacją techniczną. Definiuje ono deklarowany poziom zharmonizowanych właściwości użytkowych.
3. Zależnie od wybranych przez producenta ograniczeń zamierzonych zastosowań oraz wybranych określonych rynków, zakres wstępnego badania typu można ograniczyć do takich badań, które są związane z przewidzianymi zastosowaniami.
4. Typ wyrobu może obejmować wiele wersji wyrobu pod warunkiem, że różnice pomiędzy tymi wersjami nie wpływają na poziom bezpieczeństwa i inne wymagania dotyczące właściwości użytkowych wyrobu.
5. Wstępne badanie typu nie stanowi oceny przydatności do stosowania wyrobu. Jest ono raczej określeniem właściwości użytkowych wyrobu na podstawie badań lub innych procedur opisanych w specyfikacji technicznej.
6. Wstępne badanie typu jest tylko jednym z elementów warunkujących możliwość oceny zgodności wyrobu ze specyfikacją techniczną. Pomimo to odgrywa ono podstawową rolę w przypadku dyrektywy dotyczącej wyrobów budowlanych, gdyż zapewnia odniesienie do deklarowanych właściwości użytkowych wyrobu.

Obecnie interpretacja zapisów zawartych w artykule 13 ust. 5 Dyrektywy 89/106/EWG, które dotyczą potrzeby prowadzenia i zakresu badań typu dla nowych wyrobów oraz ograniczenia możliwości zastosowania jednostkowego, wyrobów produkowanych seryjnie w obszarach zharmonizowanych, wynika z zapisów dokumentów M (1). „W odpowiednich przypadkach specyfikacja techniczna powinna zawierać szczegółowe postanowienia odnośnie ITT, aby uniknąć dysproporcji w badaniach, zwłaszcza gdy niektóre badania są niszczące, tak aby umożliwić oznakowanie CE tych wyrobów. Należy umożliwić producentowi (przez odniesienie się do art. 13, ust. 5 dyrektywy 89/106/EWG) składanie deklaracji zgodności, określającej zamierzone zastosowanie, obiekt, w którym wyrób ma być wbudowany i w której oświadcza on, że wyrób jest przydatny do zastosowania w odniesieniu do wymagań dotyczących wszystkich właściwości wymienionych w załączniku ZA hEN lub w tabelicy 6.1 europejskiej aprobaty technicznej.”

Jak wynika z cytowanego wyżej zapisu oraz zapisów dokumentu NB-CPD/04/091 [1] dążeniem twórców interpretacji do wymagań dyrektywy jest ograniczenie nadmiernych obciążeń dla producentów wyrobów. Jednocześnie widoczna jest intencja o dbanie, aby producent przy modernizacji wyrobu, zmianie linii produkcyjnej czy innych parametrów mogących wpłynąć na zmianę cech wyrobu, określanych w trakcie badania typu, potwierdzał przy pomocy badań częściowych lub pełnych, że wyrób po zmianie spełnia wymagania dyrektywy. Te filozofię znajdujemy przy analizie zapisów wszystkich ETAG-ów.

Ad. 2) Zakładowa kontrola produkcji występuje we wszystkich systemach atestacji zgodności [4]:

1. W dyrektywie dotyczącej wyrobów budowlanych zakładowa kontrola produkcji oznacza stałą, wewnętrzną kontrolę produkcji prowadzoną przez producenta. Zazwyczaj zawiera ona badania wykonywane przez producenta w celu zapewnienia zgodności produkowanych wyrobów z zadeklarowanymi właściwościami użytkowymi we wstępnym badaniu typu.
2. Więcej szczegółów dotyczących zakładowej kontroli produkcji można znaleźć w Dokumencie informacyjnym B (7,6) poniżej przedstawiono kluczowe elementy ZKP.

Za zorganizowanie i wdrożenie zakładowej kontroli produkcji odpowiedzialny jest producent. Zasady funkcjonowania zakładowej kontroli produkcji powinny zostać udokumentowane, a dokumentacja powinna być uaktualniana. W każdym zakładzie powinna zostać wyznaczona osoba, posiadająca niezbędne uprawnienia.

Dokumentacja producenta i procedury powinny być odpowiednie dla wyrobu i procesu produkcyjnego, a zakładowa kontrola produkcji powinna zapewniać odpowiedni poziom zgodności wyrobu z wymaganiami dokumentu odniesienia (hEN lub ETA).

W ramach zakładowej kontroli produkcji powinny być prowadzone następujące działania:

- sprawdzanie surowców i komponentów,
- kontrole i badania przeprowadzane w czasie produkcji zgodnie z ustaloną częstotliwością,
- badania gotowych wyrobów z częstotliwością, wskazaną w dokumentach odniesienia (plan badań).

Działania związane z kontrolą i badaniami w czasie produkcji dotyczą zarówno badań międzyoperacyjnych, jak również nadzoru nad urządzeniami produkcyjnymi i wyposażeniem do pomiarów i badań. Przyrządy pomiarowe i badawcze powinny być wzorcowane w określonych przedziałach czasowych oraz sprawdzane między wzorcowaniami.

Producent powinien zapewnić, że pakowanie i warunki magazynowania nie będą miały wpływu na jakość wyrobu i zachowa on zgodność z wymaganiami dokumentu odniesienia.

Postanowienia norm lub aprobat w zakresie oceny zgodności obowiązują producenta i jednostkę notyfikowaną. To znaczy np. że tam, gdzie hEN określa minimalną częstotliwość badań, żaden producent nie może spełnić wymagań przyjmując niższą częstotliwość, ale równocześnie jeżeli jego wyroby w pełni spełniają wymagania hEN przy minimalnej częstotliwości, żadna notyfikowana jednostka nie może zobligować go do większej częstotliwości badań. W ETAG-ach może być podana minimalna częstotliwość badań, natomiast rzeczywistą dostosowaną do specyfiki producenta zawsze znajdziemy w ETA.

W świetle wymagań Dyrektywy 89/106/EWG - producent wyrobów budowlanych nie ma obowiązku wprowadzenia systemu zarządzania jakością, zgodnego z wymaganiami normy EN ISO 9001. Wprowadzenie wymienionego systemu nie jest jednoznaczne z wdrożeniem zakładowej kontroli produkcji. System zakładowej kontroli produkcji powinien być zgodny z wymaganiami, określonymi w odpowiednich specyfikacjach technicznych. Posiadanie jednak przez producenta systemu, zgodnego z wymaganiami normy EN ISO 9001, który obejmuje także wymagania zharmonizowanych specyfikacji technicznych, do których dokumentacja w sposób jednoznaczny się odwołuje, może być traktowane jako posiadanie systemu, spełniającego wymagania stawiane zakładowej kontroli produkcji.

Ad. 3) i Ad. 4) Wstępna inspekcja zakładu i ciągły nadzór[4]:

1. Wynikiem działań jednostki notyfikowanej w każdym przypadku jest certyfikat zakładowej kontroli produkcji. Jedyna różnica pomiędzy zwykle stosowanymi określeniami „system 2” i „system 2+” polega na tym, że chociaż obydwa systemy zawierają ocenę zakładowej kontroli produkcji, to tylko system 2+ obejmuje także nadzór nad nią.
2. Certyfikacja zakładowej kontroli produkcji dotyczy oceny stałej, wewnętrznej kontroli produkcji prowadzonej przez producenta (w celu osiągnięcia wymaganych właściwości wyrobu, podlegających sprawdzeniu). Tak, więc zarówno wstępna inspekcja, jak i stały nadzór są działaniami związanymi z konkretnym miejscem produkcji; mają na celu wykazanie zgodności zakładowej kontroli produkcji z wymaganiami specyfikacji technicznych oraz z dyrektywą dotyczącą wyrobów budowlanych.
3. Ze względu na ogólny charakter certyfikacji zakładowej kontroli produkcji nie istnieje związek z poszczególnymi właściwościami wyrobu, nawet, jeżeli wybrane aspekty właściwości użytkowych wyrobu wymagają szczególnej uwagi. Zharmonizowane specyfikacje techniczne w takim przypadku precyzują te właściwości przypominając jednocześnie jednostce notyfikowanej o konieczności kontroli realizacji takich zadań przez producenta.. Stąd też podział zadań pomiędzy jednostkę notyfikowaną a producenta w odniesieniu do wymienionych właściwości wyrobu nie ma praktycznego znaczenia. Ocena zakładowej kontroli produkcji dotyczy wszystkich elementów, wymagań i postanowień zastosowanych przez producenta w celu spełnienia zobowiązań wynikających z dyrektywy dotyczącej wyrobów budowlanych.
4. Certyfikacja zakładowej kontroli produkcji nie zawiera w sobie ogólnej oceny zgodności wyrobu ze specyfikacją techniczną - ocena ta pozostaje w zakresie odpowiedzialności producenta. W procesie tym potwierdzono, że producent wdrożył (system 2) lub wdrożył i utrzymuje ZKP (system 2+), zgodną z wymaganiami dokumentu odniesienia (hEN lub EAT)

Ad. 5) i Ad. 6) Badania próbek pobranych w zakładzie – wstępne badania wyrobu i sondażowe próbek [4]:

1. Decyzje Komisji ograniczają na ogół badania sondażowe (auditowe) wykonywane przez jednostki notyfikowane w ramach procedur oceny zgodności do siedziby producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela.
2. W przypadku właściwego badania sondażowego (auditowego) zakłada się, że:
  - wyrób budowlany bada się zgodnie z metodami opisanymi w specyfikacji technicznej i którymi przeprowadzono wstępne badanie typu;

- wyniki badań porównuje się z deklarowanymi właściwościami wyrobu uzyskanymi na podstawie wstępnego badania typu;
- uzyskany raport z badania potwierdza, że wyniki są zgodne ze specyfikacją techniczną, wstępnym badaniem typu i warunkami zakładowej kontroli produkcji.

W przypadku badań próbek pobranych w zakładzie i badań sondażowych prowadzonych w ocenie zgodności z systemem 1 i 1+ za pobranie próbek i za przeprowadzenie badań określonych w dokumencie odniesienia odpowiada jednostka notyfikowana. Jednostka może badania przeprowadzić na wyposażeniu producenta pod warunkiem, że upewni się, co do kompetencji technicznych laboratorium. W przypadku badań prowadzonych przez producenta zgodnie z planem badań odpowiedzialność za prowadzenie badań i ocenę wyników ponosi producent. Wyniki tych badań są oceniane przez jednostkę notyfikowaną w trakcie kolejnych inspekcji ZKP. Zakres badań prowadzonych przez producenta i zakres oceny prowadzonej przez jednostkę notyfikowaną precyzuje zharmonizowany dokument odniesienia (hEN lub ETA)

3. Podział zadań w procesach oceny zgodności

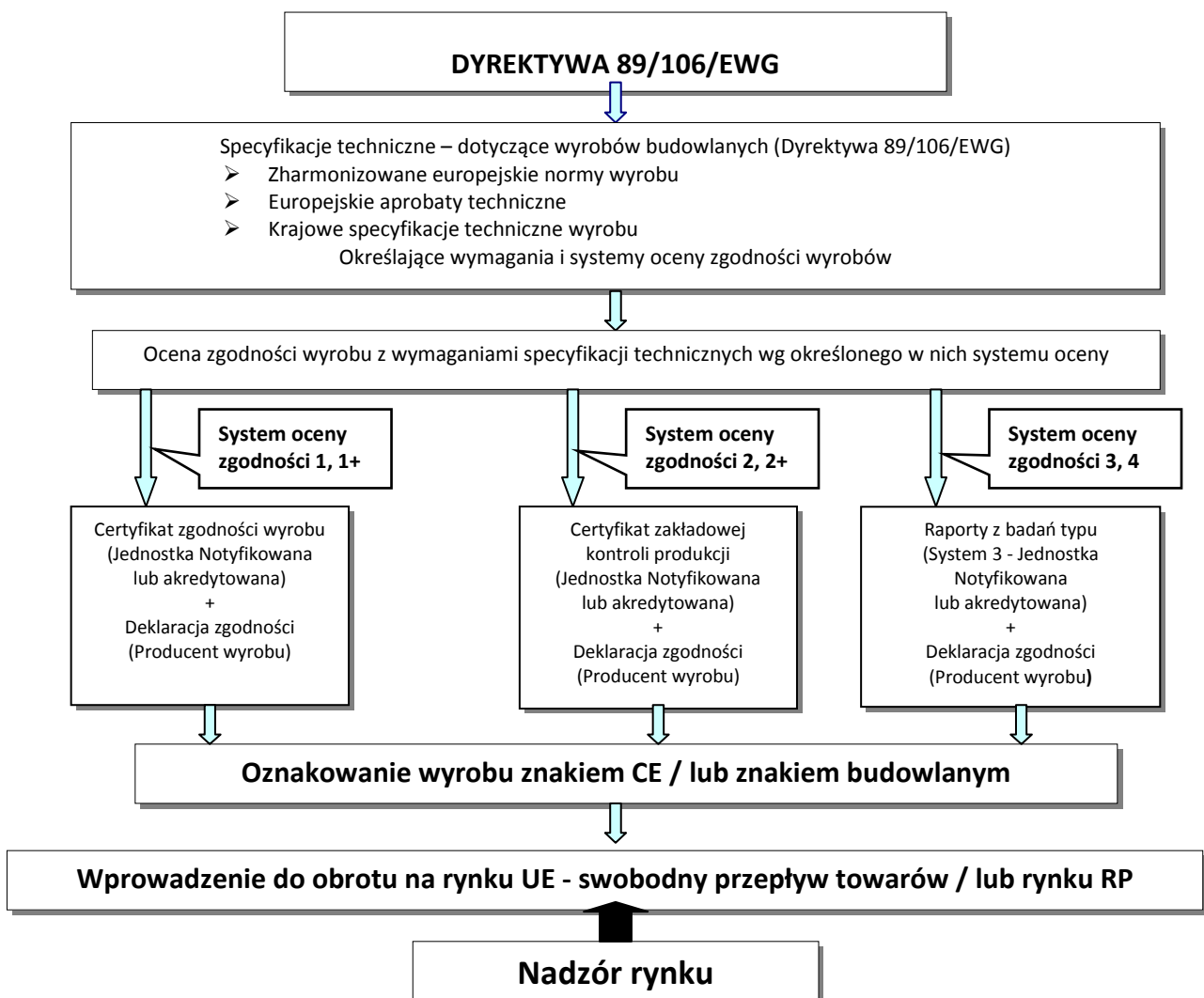
Podział obowiązków stron producenta i jednostek notyfikowanych (lub akredytowanych w systemie krajowym) biorących udział w ocenie zgodności przedstawiono w tabelicy 1. System oceny zgodności został określony w decyzjach Komisji Europejskiej i przeniesiony do zharmonizowanej specyfikacji technicznej. Do oznakowania CE jest niezbędne, aby wszystkie wymienione zadania dla określonego w specyfikacji technicznej systemu oceny zgodności były przeprowadzone zgodnie ze schematem przedstawionym w tabelicy i dopiero po ich przeprowadzeniu w wymaganym zakresie jest możliwe wystawienie deklaracji zgodności i oznakowanie CE wyrobu budowlanego przez producenta.

Tablica 1. Zestawienie zadań w ramach systemów oceny zgodności wyrobów budowlanych wykonywanych zgodnie z systemami oceny zgodności odpowiednio przez producenta lub jednostkę notyfikowaną (w procedurze oznakowania CE) lub akredytowaną (znakiem budowlanym - system krajowy).

System	Zadanie producenta	Zadania jednostki notyfikowanej (CE) lub akredytowanej (w systemie krajowym – znak budowlany)	Podstawa oznakowania CE lub znakiem budowlanym (system krajowy)
4	Wstępne badanie typu wyrobu Zakładowa kontrola produkcji		<i>Deklaracja zgodności wystawiana przez producenta</i>
3	Zakładowa kontrola produkcji	Wstępne badanie typu wyrobu	<i>Deklaracja zgodności wystawiana przez producenta + raporty z badań typu przeprowadzone przez jednostkę notyfikowaną lub laboratorium akredytowane</i>
2	Wstępne badanie typu wyrobu Zakładowa kontrola produkcji	Certyfikacja zakładowej kontroli produkcji na podstawie wstępnej inspekcji	<i>Deklaracja zgodności wystawiana przez producenta + certyfikat zakładowej kontroli produkcji</i>
2+	Wstępne badanie typu wyrobu Zakładowa kontrola produkcji Badanie próbek zgodnie z ustalonym planem badania	Certyfikacja zakładowej kontroli produkcji na podstawie wstępnej inspekcji Ciągły nadzór, ocena i akceptacja zakładowej kontroli produkcji	
1	Zakładowa kontrola produkcji Dalsze badanie próbek zgodnie z ustalonym planem badania	Certyfikacja zgodności wyrobu na podstawie zadań jednostki notyfikowanej lub akredytowanej i zadań powierzonych producentowi Zadania jednostki notyfikowanej lub akredytowanej (system krajowy): - wstępne badanie typu wyrobu - wstępna inspekcja zakładu produkcyjnego i zakładowej kontroli produkcji - ciągły nadzór, ocena i akceptacja zakładowej kontroli produkcji	<i>Deklaracja zgodności wystawiana przez producenta, której towarzyszy certyfikat zgodności wyrobu</i>
1+	Zakładowa kontrola produkcji Dalsze badanie próbek zgodnie z ustalonym planem badania	Certyfikacja zgodności wyrobu na podstawie zadań jednostki notyfikowanej lub akredytowanej i zadań powierzonych producentowi Zadania jednostki notyfikowanej lub akredytowanej (system krajowy): - wstępne badanie typu wyrobu - wstępna inspekcja zakładu produkcyjnego i zakładowej kontroli produkcji - ciągły nadzór, ocena i akceptacja zakładowej kontroli produkcji - badania sondażowe (auditowe) próbek pobranych w zakładzie, z rynku lub z placu budowy	<i>Deklaracja zgodności wystawiana przez producenta, której towarzyszy certyfikat zgodności wyrobu</i>

Badania typu zgodnie z niżej podanym schematem prowadzi producent lub notyfikowane laboratorium badawcze. Proces certyfikacji wyrobów może przeprowadzać notyfikowana jednostka certyfikująca wyroby a certyfikację zakładowej kontroli produkcji jednostka notyfikowana kompetentna w zakresie certyfikacji zakładowej kontroli produkcji.

Najważniejszym zadaniem producenta w ramach systemów oceny zgodności jest ustanowienie i utrzymywanie sformalizowanego procesu zakładowej kontroli produkcji (ZKP), bez którego oznakowanie CE lub znakiem budowlanym (w systemie krajowym) nie jest możliwe. Jednym z najważniejszych elementów ZKP jest prowadzenie badań surowców, wyrobu w procesie wytwarzania i wyrobu gotowego zgodnie z planem badań ustalonym w specyfikacji technicznej i dokumentowanie poprzez zapisy, pozwalające na identyfikację i odtworzenie cyklu produkcyjnego, zawsze dostępne na życzenie organów kontroli rynku.

Rys. 1. Tryb postępowania w procesie oceny zgodności wyrobów budowlanych zgodnie z wymaganiami dyrektywy na podstawie zharmonizowanych specyfikacji technicznych w krajach członkowskich Unii Europejskiej. W Polsce stosowany także w systemie krajowym – oznakowanie znakiem budowlanym.

Opisane systemy oceny zgodności przedstawione na schemacie rys. 1 i tablicy 1 zostały przeniesione do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 11 sierpnia 2004 (Dz.U. Nr 195 Poz. 2011) „w sprawie systemów oceny zgodności, wymagań, jakie powinny spełniać notyfikowane jednostki uczestniczące w ocenie zgodności, oraz sposobu oznaczania wyrobów budowlanych oznakowaniem CE”, a dla systemu krajowego do rozporządzenia „sposoby deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposób znakowania ich znakiem budowlanym” z dnia 11 sierpnia 2004 (Dz.U. 198 Poz. 2041). Wymienione rozporządzenia w praktycznie identyczny sposób nakazują producentowi przeprowadzić ocenę zgodności z taką różnicą, że zadania jednostki notyfikowanej wykonuje odpowiednia jednostka akredytowana.

Wymagane systemy oceny zgodności, jak zapisano w rozporządzeniu „sposoby deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposób znakowania ich znakiem budowlanym” z dnia 11 sierpnia 2004 (Dz.U. 198 Poz. 2041) (3) zostały przeniesione z decyzji komisji europejskiej (zapisane w załączniku 1 do rozporządzenia) i tylko na okres przejściowy (do końca 2009r.) tj. do czasu ustanowienia zharmonizowanych specyfikacji technicznych dla wybranych grup wyrobów można stosować system 1 jak to określono w załączniku 3 do wymienionego rozporządzenia.

Po stronie obowiązków producenta jest ustalenie specyfikacji technicznej odpowiedniej do prowadzenia atestacji zgodności wyrobu budowlanego. Brak odpowiedniej normy nakłada na producenta obowiązek przygotowania aprobaty technicznej. Procedury, jakie przepisy prawa przewidują w procesie przygotowania aprobat technicznych wynikają z ustawy o wyrobach budowlanych oraz rozporządzeń Ministra Infrastruktury:

- w sprawie europejskich aprobat technicznych oraz polskich jednostek organizacyjnych upoważnionych do ich wydawania, z dnia 14-10-2004 (Dz. U. Nr 237, poz. 2375),
- w sprawie aprobat technicznych oraz polskich jednostek organizacyjnych upoważnionych do ich wydawania, z dnia 08-11-2004 (Dz. U. Nr 249, poz. 2497).

4. Wyroby instalacyjne

Polskie przepisy prawa określiły obszar regulowany tzn. grupę wyrobów budowlanych podlegających rygorom ustawy o wyrobach budowlanych na podstawie rzeczowego zakresu mandatów Komisji Europejskiej, który został opublikowany w Monitorze Polskim (4). W wykazie tym znajdują się następujące mandaty:

- 110 - Urządzenia sanitarne,
- 118 - Wyroby do usuwania i oczyszczania ścieków,
- 129 - Urządzenia do ogrzewania pomieszczeń,
- 131 - Rury, zbiorniki i wyroby pomocnicze - nie kontaktujące się z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi,
- 136 - Wyroby budowlane mające kontakt z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Jeśli wyrób znajduje się w którymś z w/w mandatów oznacza to, że procedura atestacji zgodności tego wyrobu nie może być inna niż ta, jaka wynika z przypisanego w decyzji Komisji Europejskiej systemu oceny zgodności. W tabelicy 2 przedstawiono zestawienie wyrobów wraz z przewidywanym zastosowaniem oraz systemem oceny zgodności na podstawie decyzji Komisji Europejskiej, które zostały przeniesione do Rozporządzenia Ministra Infrastruktury (9). System oceny zgodności powinien być podany w specyfikacji technicznej wyrobu - norma lub aprobaty techniczna.

Zestawienie norm zharmonizowanych przedstawiono w załączniku do artykułu - tablica 3. Przedstawione zestawienie norm zharmonizowanych dotyczących wyrobów instalacyjnych nie obejmuje wyrobów z zakresu ochrony przeciwpożarowej. W załącznikach harmonizacyjnym ZA każda z wymienionych norm określa systemy oceny zgodności, jakie w zależności od zastosowania wyrobu należy zastosować. Jak wynika z tego zestawienia, producent musi liczyć się z koniecznością zastosowania systemu 4, 3 1 lub 1+.

Tablica 2 Zestawienie decyzji Komisji Europejskiej sformułowanych na podstawie mandatów dla wyrobów instalacyjnych – załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Infrastruktury[9]

Wyrób (wyroby) objęte decyzją	Zamierzone zastosowanie	Poziomy lub klasy	Systemy oceny zgodności
1	2	3	4
96/578/WE			
Decyzja Komisji z dnia 24 czerwca 1996 r. w sprawie procedury atestowania zgodności wyrobów budowlanych, zgodnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy Rady 89/106/EWG dotyczącym urządzeń sanitarnych			
Zlewozmywaki, umywalki i koryta komunalne; wanny, brodziki prysznicowe; bidety; pisuary; miski ustępowe, ustępy ziemne, chemiczne i kompostowe; toalety maceracyjne; toalety tureckie; zbiorniki spłukujące; wanny z hydromasażem; ekrany prysznicowe i wannowe z wyposażeniem oraz osłony i formowane moduły toaletowe	- higiena osobista	-	4
Publiczne toalety modułowe i zestawy do toalet prefabrykowanych	- higiena osobista	A1*, A2*, B*, C*	1
		A1**, A2**, B**, C**, D, E	3
		(A1 - E)***, F	3
97/464/WE			
Decyzja Komisji z dnia 27 czerwca 1997 r. w sprawie procedury atestowania zgodności wyrobów budowlanych, zgodnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy Rady 89/106/EWG dotyczącym wyrobów do kanalizacji			
Urządzenia zabezpieczające przed przepływem wstecznym: zawory napowietrzające	- stosowane wewnątrz budynku	-	4
Zestawy elementów do przepompowni ścieków i urządzenia do oczyszczania ścieków	- stosowane wewnątrz budynku		3
Zestawy i elementy do oczyszczalni ścieków i urządzenia do oczyszczania ścieków w miejscu ich powstania, osadniki gnilne	- stosowane na zewnątrz budynków do odprowadzania wody deszczowej, fekaliów oraz ścieków organicznych	-	3
Prefabrykowane kanały odwadniające	- do stosowania na zewnątrz budynków, do odprowadzania ścieków z budynków i obiektów budowlanych	-	3
Studzienki włazowe i niewłazowe; włazy kanałowe, stopnie, drabiny i poręcze do studzienek włazowych i niewłazowych, wpusty ściekowe	- stosowane w jezdniach, na parkingach, utwardzonych poboczach i na zewnątrz budynków	-	4
Separatory	- do ścieków z budynków i obiektów budowlanych, włącznie z drogami	-	4

99/471/WE			
Decyzja Komisji z dnia 29 czerwca 1999 r. w sprawie procedury atestowania zgodności wyrobów budowlanych, zgodnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy Rady 89/106/EWG dotyczącym urządzeń grzewczych			
1	2	3	4
Urządzenia do ogrzewania pomieszczeń bez wewnętrznych źródeł energii; Urządzenia do ogrzewania pomieszczeń na paliwa stałe i płynne	- w budynkach	-	3
Urządzenia do ogrzewania pomieszczeń bez wewnętrznych źródeł energii; Urządzenia do ogrzewania pomieszczeń na paliwa stałe i płynne	- do zastosowań podlegających wymaganiom dotyczącym reakcji na ogień	A1*, A2*, B*, C*	1
		A1**, A2**, B**, C**, D,E	3
		(A1 - E)***, F	4
99/472/WE			
Decyzja Komisji z dnia 1 lipca 1999 r. w sprawie procedury atestowania zgodności wyrobów budowlanych, zgodnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy Rady 89/106/EWG dotyczącym rur, zbiorników i elementów pomocniczych nieprzeznaczonych do kontaktu z wodą do spożycia przez ludzi			
Zestawy rurowe, Rury, Zbiorniki, Systemy alarmowania o wyciekach i urządzenia zapobiegające przepełnieniu, Elementy złączne, spoiwa, złącza, uszczelnienia złączy, uszczelki, Kanały i przewody zabezpieczające, Podparcia rur /przewodów, Armatura i armatura czerpalna, Wyposażenie pomocnicze, Zabezpieczające	- w instalacjach do transportu/ dystrybucji /magazynowania gazu/ paliwa przeznaczonego do zasilania instalacji ogrzewania/ chłodzenia w budynkach, z zewnętrznego zbiornika magazynowego lub od końcowej jednostki redukcji ciśnienia sieci do wlotu instalacji ogrzewania/ chłodzenia w budynku	-	3
Zestawy rurowe, Rury, Zbiorniki, Systemy alarmowania o wyciekach i urządzenia zapobiegające przepełnieniu, Elementy złączne, spoiwa, złącza, uszczelnienia złączy, uszczelki, Kanały i przewody zabezpieczające, Podparcia rur /przewodów, Armatura i armatura czerpalna, Wyposażenie pomocnicze zabezpieczające	- w instalacjach do transportu/ usuwania /magazynowania wody nieprzeznaczonej do spożycia przez ludzi	-	4
Zbiorniki, kanały i przewody zabezpieczające	- w instalacjach na terenach podlegających wymaganiom dotyczącym odporności ogniowej, stosowanym do transportu/ dystrybucji, magazynowania gazu/ paliwa przeznaczonego do zasilania instalacji ogrzewania/ chłodzenia w budynkach z zewnętrznego zbiornika magazynowego lub ostatniej jednostki redukcji ciśnienia do wlotu instalacji ogrzewania/ chłodzenia w budynku	wszystkie	1

1	2	3	4
Zestawy rurowe, Rury, Zbiorniki, Systemy alarmowania o wyciekach i urządzenia zapobiegające przepełnieniu, Elementy złączne, spoiwa, złącza, uszczelnienia złączy, uszczelki, Kanały i przewody zabezpieczające, Podparcia rur /przewodów, Armatura i armatura czerpalna, Wyposażenie pomocnicze zabezpieczające	- w instalacjach na terenach podlegających wymaganiom dotyczącym reakcji na ogień, stosowanym do transportu/ dystrybucji, magazynowania gazu/ paliwa przeznaczonego do zasilania instalacji ogrzewania/ chłodzenia w budynkach z zewnętrznego zbiornika magazynowego lub ostatniej jednostki redukcji ciśnienia do wlotu instalacji ogrzewania/ chłodzenia w budynku	wszystkie	1
	- w instalacjach na terenach podlegających wymaganiom dotyczącym reakcji na ogień, stosowanym do transportu/ dystrybucji, magazynowania wody nieprzeznaczonej do spożycia przez ludzi	A1*, A2*, B*, C*	1
		A1**, A2**, B**, C**, D, E	3
		(A1 - E)***, F	4
Zestawy rurowe, Rury, Zbiorniki, Systemy alarmowania o wyciekach i urządzenia zapobiegające przepełnieniu, Elementy złączne, spoiwa, złącza, uszczelnienia złączy, uszczelki, Kanały i przewody zabezpieczające, Podparcia rur /przewodów, Armatura i armatura czerpalna, Wyposażenie pomocnicze zabezpieczające	- w instalacjach na terenach podlegających wymaganiom dotyczącym oszczędności energii, stosowane do transportu/ usuwania /magazynowania wody nieprzeznaczonej do spożycia przez ludzi i systemów grzewczych	-	3
2002/359/WE			
Decyzja Komisji z dnia 13 maja 2002 r. w sprawie procedury atestowania zgodności wyrobów budowlanych, zgodnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy Rady 89/106/EWG dotyczącym wyrobów kontaktujących się z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi			
Zestawy (instalacje rurowe i systemy magazynowania) Rury, Zbiorniki, Armatura, armatura czerpalna, pompy, wodomierze, urządzenia zabezpieczające, Elementy złączne, spoiwa, złącza, uszczelnienia połączeń, uszczelki, Membrany, Żywice, Powłoki, Smary	- w systemach wodociągowych do transportu (rozdziatu) i magazynowania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, łącznie z armaturą czerpalną u odbiorcy	-	1+
* - Wyroby/materiały, w odniesieniu do których dobrze zdefiniowany etap procesu produkcji skutkuje polepszeniem reakcji na ogień w klasyfikacji ogniowej (np. dodatek środków opóźniających rozprzestrzenianie ognia lub ograniczenie ilości materiałów organicznych)			
** - Wyroby/materiały nie objęte indeksem (*)			
*** - Wyroby/materiały klasy A1, które zgodnie z decyzją 96/603/WE nie wymagają badania reakcji na ogień			

5. Systemy certyfikacji

Zawsze, kiedy mówimy o jednostce notyfikowanej uczestniczącej w procedurze oceny zgodności w Polsce oznacza to, że jednostka posiada odpowiednią akredytację Polskiego Centrum Akredytacji, która potwierdza kompetencje jednostki do działania w danym obszarze oceny na podstawie, której

Minister Infrastruktury udzielił autoryzacji a następnie Minister Gospodarki zgłosił tę jednostkę Komisji Europejskiej do notyfikacji. Jednostka taka działa w imieniu państwa Polskiego na terenie całej Unii Europejskiej w procedurze oznakowania CE. Producent może zawsze dokonać wyboru jednostki notyfikowanej z dowolnego kraju członkowskiego, która przeprowadzi niezbędny zakres oceny, przewidziany dla strony trzeciej w odpowiednim dokumencie zharmonizowanym.

Każda jednostka akredytowana działająca na rzecz systemu krajowego (oznakowanie znakiem budowlanym), powinna się poddać ocenie kompetencji w wymaganym zakresie przez Polskie Centrum Akredytacji. Potwierdzenie kompetencji powinno doprowadzić do uzyskania odpowiedniej akredytacji.

W systemie krajowym do prowadzenia certyfikacji zgodności i zakładowej kontroli produkcji konieczne jest potwierdzenie kompetencji zgodnie z wymaganiami normy PN-EN 45011 „Wymagania ogólne dotyczące jednostek prowadzących systemy certyfikacji wyrobów”. Natomiast dla jednostki notyfikowanej, prowadzącej certyfikację zgodności do oznakowania CE, są wymagane dwie akredytacje na w/w normę oraz PN-EN 17021 „**Ocena zgodności -Wymagania dla jednostek prowadzących auditowanie i certyfikację systemów zarządzania**”. Do certyfikacji ZKP konieczna jest akredytacja na normę PN-EN 17021. Badania typu wymagają akredytacji laboratorium potwierdzającej kompetencje normy PN-EN ISO 17025.

Certyfikat zgodności z definicji jest wydawany przez stronę trzecią, niezależną od producenta i potwierdza zgodność cech wyrobu w stosunku do specyfikacji technicznej wyrobu. Oznacza to, że aby możliwe było wydanie takiego certyfikatu, musi istnieć odpowiednia norma wyrobu lub aprobaty techniczna. Nie jest możliwe wydanie certyfikatu zgodności do normy, stanowiącej jedynie procedurę badawczą lub ogólne zasady klasyfikacji. Norma wyrobu określa wszystkie, istotne z punktu widzenia wymagań podstawowych, właściwości wyrobu. W rozumieniu przepisów prawa strona trzecia to notyfikowana jednostka certyfikująca wyroby (oznakowanie CE) lub akredytowana jednostka certyfikująca wyroby na potrzeby systemu krajowego (oznakowanie znakiem budowlanym).

Certyfikat Zakładowej Kontroli Produkcji (ZKP) jest dokumentem wydawanym przez notyfikowaną jednostkę certyfikującą systemy i posiadającą potwierdzone kompetencje w zakresie norm wyrobów, których dotyczy ocena ZKP (oznakowanie CE) lub akredytowaną jednostką certyfikującą wyroby na potrzeby systemu krajowego (oznakowanie znakiem budowlanym). Certyfikat ZKP potwierdza, że producent prowadzi udokumentowany system kontroli wyrobu w wymaganym normą wyrobu zakresie.

Wymieniane powyżej certyfikaty wydawane dla systemów 1, 1+, 2+ i 2 potwierdzają, że wszystkie zadania przewidziane dla producenta i jednostek akredytowanych lub notyfikowanych zostały wykonane, są utrzymywane i ocenione bądź okresowo oceniane zgodnie z wymaganiami zawartymi w tabeli 1.

6. Podsumowanie

Oznakowanie CE wyrobów budowlanych, w tym instalacyjnych, jest możliwe po ustanowieniu normy zharmonizowanej wyrobu, lub europejskiej aprobaty technicznej.

Ogólny schemat przebiegu oceny zgodności wyrobów budowlanych jest taki sam dla norm zharmonizowanych i europejskich aprobat technicznych – oznakowanie CE oraz norm i aprobat krajowych, w celu oznakowania ich znakiem budowlanym.

Procedura dopuszczenia do obrotu wyrobów budowlanych w Polsce przedstawia się następująco:

- ☐ **wyroby budowlane – dla których są ustanowione normy zharmonizowane:**
  - podlegają procesowi oceny zgodności przewidzianemu w dyrektywie i mogą być oznaczane znakowaniem CE, co umożliwi wprowadzenie ich do obrotu na całym rynku Unii Europejskiej - w tej procedurze może wystąpić konieczność udziału strony trzeciej – jednostki notyfikowanej w procesie certyfikacji wyrobu lub certyfikacji zakładowej kontroli produkcji, a także koniecznych badań typu przez laboratorium notyfikowane.
  - Producent ma prawo wyboru i możliwość korzystania z procedury oceny zgodności i znakowania wyrobu znakiem budowlanym, który umożliwi wprowadzenie wyrobu do obrotu na terenie Polski, do czasu decyzji właściwego ministra o konieczności oznakowania wyrobu znakiem CE, w tym także certyfikacji zgodności lub innego udziału strony trzeciej – jednostki akredytowanej w odpowiednim wymienionym w rozporządzeniu zakresie na zasadach omówionych powyżej.

- ☐ **wyroby budowlane – dla których nie ustanowiono norm zharmonizowanych,**

muszą posiadać krajową specyfikację techniczną (normę wyrobu lub aprobatę techniczną) i podlegają procesowi oceny zgodności z opisaną powyżej procedurą i są znakowane znakiem budowlanym (☐). Procedura ta dopuszcza do obrotu tylko na terenie RP. Wprowadzenie do obrotu, wyrobów budowlanych z tego niezharmonizowanego obszaru, w innych krajach członkowskich odbywa się na zasadach określanych indywidualnie, ponieważ we wszystkich krajach Unii zasady dopuszczenia do obrotu regulują przepisy kraju, w którym wyrób ma być zastosowany.

Opisane powyżej sposoby wprowadzenia do obrotu wyrobów budowlanych wynikają z obowiązujących przepisów krajowych.

Należy podkreślić, że procedura oceny zgodności prowadząca do oznakowania CE i znakiem budowlanym (☐), różni się jedynie tym, że w procedurze oznakowania CE, jeśli tego wymaga system oceny zgodności, musi wziąć udział odpowiednia jednostka notyfikowana a w procedurze oznakowania znakiem budowlanym może być wykorzystana także jednostka posiadająca odpowiednią akredytację, ale procedura nie wyklucza wykorzystania jako strony trzeciej jednostki notyfikowanej.

Oprócz opisanej procedury oceny zgodności wyrobów i ich obowiązkowej certyfikacji, w przypadku, kiedy norma wyrobu wymaga systemu oceny 1 i 1+ oraz certyfikacji ZKP dla 2 i 2+ we wszystkich krajach Unii i w Polsce funkcjonuje także system certyfikacji dobrowolnej.

Do tego rodzaju dobrowolnej certyfikacji, na których prowadzenie ITB posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji, zaliczyć trzeba:

- certyfikację zgodności wyrobów,
- certyfikację systemów zarządzania,
- certyfikację usług,
- certyfikację personelu w budownictwie (ITB nie wystąpiło o akredytację tego rodzaju działalności).

Instytut Techniki Budowlanej jest jednostką notyfikowaną pod numerem 1488 w zakresie certyfikacji wyrobów budowlanych i zakładowej kontroli produkcji oraz laboratoriów prowadzących badania do certyfikacji zgodności wyrobów i badań typu.

Instytut Techniki Budowlanej na stronach internetowych pod adresem www.itb.pl ułatwia producentom wyrobów budowlanych śledzenie najistotniejszych informacji, związanych z oceną zgodności wyrobów i pracami toczącymi się w ramach Grupy Jednostek Notyfikowanych oraz CEN w zakresie ustanawiania norm zharmonizowanych.

BIBLIOGRAFIA:

1. Dokumenty interpretacyjne do Dyrektywy 89/106/EWG dotyczącej wyrobów Wymagania podstawowe. Seria - Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące budownictwa ITB Zeszyty 2÷7, Warszawa 1994÷96
2. Jadwiga Tworek, „Stan wdrożenia dyrektywy 89/106/EWG dotyczącej wyrobów budowlanych w Unii Europejskiej. Normy zharmonizowane i europejskie aprobaty techniczne.” X Seminarium Dopuszczenie wyrobów budowlanych do obrotu i stosowania po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Warszawa Miedzeszyn 17-18 listopada 2003
3. Dyrektywa Rady Wspólnot Europejskich w sprawie zbliżenia ustaw i aktów wykonawczych Państw Członkowskich dotyczących wyrobów budowlanych (89/106/EEC) Seria Dokumenty Wspólnoty Europejskiej dotyczące budownictwa ITB zeszyt 1 1994
4. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych Dz.U.04.92.881
5. Guidance Paper K “The Attestation of Conformity Systems and the role and tasks of the Notified Bodies in the field of the Construction Products Directive.” March 2004
6. Atestacja zgodności wyrobów budowlanych - nowe elementy, seria Dokumenty Unii Europejskiej Dotyczące Budownictwa z. 19 Instytut Techniki Budowlanej, 2006.
7. NB-CPD/04/091 New products, prototypes and individual (and non series) production and/or single application products under the Construction Products Directive (NB-CPD) August 2004
8. Guidance Paper B „The Definition of Factory Production Control in Technical Specification for Construction Products ”, September 2002
9. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym (Dz.U. nr 198, poz. 2041, z późniejszymi zmianami).

10. Obwieszczenie w sprawie wykazu mandatów udzielonych przez Komisję Europejską na opracowanie: europejskich norm zharmonizowanych oraz wytycznych do europejskich aprobat technicznych, wraz z zakresem przedmiotowym tych mandatów (Monitor Polski z 2004 r., Nr 32, poz. 571)

Załącznik

Tablica 3 Zestawienie ustanawiane normy zharmonizowane (PN-EN)

Numer normy	Tytuł normy
EN 442-1:1995	Grzejniki — Wymagania i warunki techniczne
EN 295-10:2005	Rury i kształtki kamionkowe i ich połączenia w sieci drenażowej i kanalizacyjnej— Wymagania mandatowe
EN 1:1998	Piece grzewcze na paliwa ciekłe z palnikami odparowującymi i przyłączem kominowym
EN 681-1:1996	Uszczelnienia z elastomerów — Wymagania materiałowe dotyczące uszczelek złączy rur wodociągowych i odwadniających — Część 1: Guma
EN 681-2:2000	Uszczelnienia z elastomerów — Wymagania materiałowe dotyczące uszczelek złączy rur wodociągowych i odwadniających — Część 2: Elastomery termoplastyczne
EN 681-3:2000	Uszczelnienia z elastomerów — Wymagania materiałowe dotyczące uszczelek złączy rur wodociągowych i odwadniających — Część 3: Materiały z gumy porowatej
EN 681-4:2000	Uszczelnienia z elastomerów — Wymagania materiałowe dotyczące uszczelek złączy rur wodociągowych i odwadniających — Część 4: Elementy uszczelniające odlewane z poliuretanu
EN 682:2002	Uszczelnienia z elastomerów — Wymagania materiałowe dotyczące uszczelek do rur i kształtek stosowanych do przesyłania gazu i węglowodorów płynnych
EN 858-1:2002	Instalacje oddzielnicy cieczy lekkich (np. olej i benzyna) — Część 1: Zasady projektowania, właściwości użytkowe i badania, znakowanie i sterowanie jakością
EN 877:1999	Rury i kształtki z żeliwa, złącza i elementy wyposażenia instalacji do odprowadzania wód z budynków — Wymagania, metody badań i zapewnienie jakości
EN 997:2003	Miski ustępowe z integralnym zamknięciem wodnym
EN 1057:2006	Miedź i stopy miedzi — Rury miedziane okrągłe bez szwu do wody i gazu stosowane w instalacjach sanitarnych i ogrzewania
EN 1123-1:1999	Rury i kształtki kanalizacyjne kielichowe z rur stalowych ze szwem wzdłużnym— Część 1: Wymagania, badania, sterowanie jakością
EN 1124-1:1999	Rury i kształtki kanalizacyjne kielichowe z rur stalowych nierdzewnych ze szwem wzdłużnym — Część 1: Wymagania, badania, sterowanie jakością
EN 1433:2002	Kanały odpływowe do nawierzchni dla ruchu pieszego i kołowego — Klasyfikacja, wymagania konstrukcyjne, badanie, znakowanie i ocena zgodności
EN 1916:2002	Rury i kształtki z betonu niezbrojonego, betonu zbrojonego włóknem stalowym i żelbetowe
EN 1917:2002	Studzienki włazowe i niewłazowe z betonu niezbrojonego, z betonu zbrojonego włóknem stalowym i żelbetowe
EN 10311:2005	Połączenia dla rur stalowych i złączy do transportu wody i innych płynów wodnych
EN 10312:2002	Rury ze szwem ze stali odpornej na korozję do transportu płynów wodnych łącznie z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi — Warunki techniczne dostawy
EN 12050-1:2001	Przepompownie ścieków w budynkach i ich otoczeniu — Zasady budowy i badania — Część 1: Przepompownie ścieków zawierających fekalia
EN 12050-2:2000	Przepompownie ścieków w budynkach i ich otoczeniu — Zasady budowy i badania — Część 2: Przepompownie ścieków bez fekalii
EN 12050-3:2000	Przepompownie ścieków w budynkach i ich otoczeniu — Zasady budowy i badania — Część 3: Przepompownie ścieków zawierających fekalia do ograniczonego zakresu zastosowania
EN 12050-4:2000	Przepompownie ścieków w budynkach i ich otoczeniu — Zasady budowy i badania — Część 4: Zawory zwrotne do przepompowni ścieków bez fekalii i z fekaliami

EN 12285-2:2005	Zbiorniki stalowe — Część 2: Naziemne poziome, cylindryczne zbiorniki o pojedynczych lub podwójnych ściankach do magazynowania palnych i niepalnych zanieczyszczeń wody
EN 12566-1:2000	Małe oczyszczalnie ścieków dla obliczeniowej liczby mieszkańców (OLM) do 50— Część 1: Prefabrykowane osadniki gnilne
EN 12566-3:2005	Małe oczyszczalnie ścieków dla obliczeniowej liczby mieszkańców (OLM) do 50— Część 3: Prefabrykowane i/lub wykonywane na budowie domowe oczyszczalnie ścieków
EN 12764:2004	Urządzenia sanitarne — Specyfikacja dla wanien z hydromasażem
EN 12809:2001	Kotły grzewcze na paliwa stałe — Nominalna moc cieplna do 50 kW — Wymagania i badania
EN 12815:2001	Kuchnie na paliwa stałe — Wymagania i metody badań
EN 13101:2002	Stopnie do studzienek wążowych — Wymagania, znakowanie, badania i ocena zgodności
EN 13160-1:2003	Układy wykrywania przecieków — Część 1: Zasady ogólne
EN 13229:2001	Wkłady kominkowe wraz z kominkami otwartymi na paliwa stałe — Wymagania i badania
EN 13240:2001	Ogrzewacze pomieszczeń na paliwa stałe — Wymagania i badania
EN 13310:2003	Zlewozmywaki kuchenne — Wymagania użytkowe i metody badań
EN 13341:2005	Naziemne termoplastyczne zbiorniki stacjonarne do magazynowania olei opałowych lekkich, nafty oraz olei napędowych domowego użytku — wykonanych metodą wydmuchiwania lub formowania rotacyjnego polietylenu i polimeryzacją anionową poliamidu 6 — Wymagania i badania
EN 13407:2006	Pisuary naścienne — Wymagania funkcjonalne i metody badań
EN 13564-1:2002	Urządzenia przeciwzalewowe w budynkach — Część 1: Wymagania
EN 14037-1:2003	Sufitowe taśmy promieniujące zasilane wodą o temperaturze poniżej 120 °C — Część 1: Specyfikacja techniczna i wymagania
EN 14296:2005	Urządzenia sanitarne — Publiczne umywalnie do mycia rąk
EN 14339:2005	Hydranty podziemne
EN 14384:2005	Hydranty nadziemne
EN 14396:2004	Mocowane drabiny do studzienek wążowych
EN 14428:2004	Kabiny prysznicowe — Wymagania funkcjonalne i metody badania
EN 14528:2007	Bidety — Wymagania funkcjonalności i metody badania
EN 14688:2006	Urządzenia sanitarne — Umywalki — Wymagania funkcjonalne i metody badań
EN 14800:2007	Bezpieczne elastyczne metalowe przewody z rur falistych do przyłączania domowych urządzeń zasilanych paliwami gazowym
EN 15250:2007	Piece akumulacyjne na paliwo stałe — Wymagania i metody badań